

Monumentnummer*: 502209

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 mei 1997
Kadaster deel/nr 82642/13

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Surhuisterveen		Achtkarpsen		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Gedempte Vaart	25			9231 AS	Surhuisterveen		
Gedempte Vaart	27			9231 AS	Surhuisterveen		
Gedempte Vaart	27 A	A		9231 AS	Surhuisterveen		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Surhuizum		B					9454
Surhuizum		B					7079

Omschrijving**

Inleiding

De vm. PASTORIE van de doopsgezinde kerk is middels de CONSISTORIEKAMER verbonden met de Doopsgezinde kerk uit 1802 (apart monumentnummer 7049). De plattegrond vertoont het principe van 'kop-hals-romp', parallel aan de weg. De pastorie, thans in gebruik als kantoor, is van het zgn. rentenierswoning-type en is na sloop van de oude pastorie in eclectische bouwtrant in 1865 gebouwd, getuige een gedenksteen in de O-zijgevel. Architect van deze pastorie is D. Duursma; het werk werd uitgevoerd door aannemer P. Ozinga. Achter het huis ligt het met bomen omzoomde terrein van de vm. pastorietaan. Een smalle grindstrook voor het huis en een hergebruikt ijzeren hekwerk op een bakstenen rand vormt de begrenzing met het trottoir.

De consistoriekamer is vermoedelijk gelijktijdig verbouwd of gebouwd, want zij vormt een visuele eenheid met de pastorie. In 1957 is de consistorie aan de achterzijde uitgebreid: deze uitbreiding valt buiten de bescherming van Rijksweg wegens geringe waarde.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De vm. pastorie is een blokvormig, symmetrisch pand bestaande uit één bouwlaag onder een afgeknot schilddak. De detaillering aan de straatzijde is rijker dan aan de zij- en achtergevel. Het opgaand muurwerk bestaat uit bruine handvorm bakstenen met een natuurstenen plint aan de voorzijde en vorengemetselde bakstenen plint in de zijgevels; de daklijst en gootlijst zijn niet volledig omgaand. De dakschilden zijn belegd met zwart geglaazuurde platte Friese pannen; op de vier hoeken staan schoorstenen, waarvan de twee aan de straatzijde zijn afgedekt met een schoorsteenbord. Het pand is vijf raamtraveeën breed; de bovenlichten van de H-vensters onder een gedrukte korfboog worden begeleid door een gepleisterde wenkbrauwboog op keramische consoles. De middelste travee met de entree is teruggelegd in de gevelwand. De gepleisterde deurkalf is traveebreed; erboven is een omlijst bovenlicht met gietijzeren levensboom en gietijzeren hoekvullingen; eronder een dubbele paneeldeur met gepleisterde spiegelvlakken voorzien van stucdecoraties aan weerszijden. Links naast de deur is een natuurstenen brievenbus. Voor de deur ligt een vernieuwde twee treden tellende hardstenen stoep in een gemetselde omranding. In de middentravee wordt de daklijst onderbroken; de gootlijst rust er op versierde consoles. Daarboven een traveebrede (recentelijk) witgepleisterde opgemetselde kajuit met een gedrukt korbogig kruisvensterlicht aan de straatzijde; in de zijgevels rondboog tweelichten. De oorspronkelijke persiënnes van de laatst genoemde zijn afgenomen, maar in het pand aanwezig. In de zijgevels korbogovenster zonder wenkbrauw. In de linkerzijgevel een gedenksteen met het opschrift: DEN 25sten AUGUSTUS 1865 / IS DOOR / YME TERPSTRA / DE EERSTE STEEN AAN / DIT GEBOUW GELEGD /. In de achtergevel zijn de achterdeur en de sobere, oorspronkelijke T-vensters vernieuwd, maar de gevelindeling is niet gewijzigd. De indeling van het pand is intact gebleven. Onder meer aanwezig zijn in de linker voorkamer de gebogen vensterbanken voorzien van krullen, de kamerblinden, de schoorsteenboezem met stucdecoratie voorstellend wijnranken en een plafonddecoratie van papier-maché met engelenkopjes. De kapverdieping van het pand is geheel gemoderniseerd.

De consistoriekamer is aan de straatzijde ruim teruggerooid. De tussenkamer is opgetrokken in bruine handvorm bakstenen onder een zadeldak gedekt met zwart geglaazuurde Friese pannen; op de nok een schoorsteen met dekplaat. De gootlijst rust op versierde consoles. In het terugliggende muurvlak bevinden zich tussen gemetselde plint, fries en hoeklisenen twee zesruitsvensters onder gedrukte korfboog. De omlijste paneeldeur heeft een bovenlicht waarin een gietijzeren levensboom en hoekvullingen.

Waardering

De vm. Doopsgezinde pastorie uit 1865 van het zgn. rentenierswoning-type en consistoriekamer zijn van cultuurhistorisch en architectonisch belang vanwege:

- de betekenis als uitdrukking van een sociale en geestelijke ontwikkeling,
- de visuele gaafheid van het complex, bestaande uit de kerk (1802/4. Rijksmonument 7049), consistoriekamer en pastorie,
- de hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur,
- de belangrijke mate van gaafheid van het interieur van de vm. pastorie en de samenhang tussen sommige decoraties en de oorspronkelijke functie van het pand,
- de architectonische gaafheid van het geheel.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Consistorie
Religieuze gebouwen	Kerkelijke dienstwoning	Pastorie(F)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 26 april 2024